

Kulturskolan magasin

NR 1.2017

EN TIDNING FRÅN KULTURSKOLERÅDET

Det här är
min kulturskola

**Musiken
släpper
hjärnan**

SLÅ VAKT OM
MUSIKUNDRET

Unga låtskrivare
i Västerbotten

MYCKET
FÖR MÅNGA
Kulturskolan
i Stockholm

VARFÖR
KONKURRENSUTSÄTTA?

Håkan Sandh tycker till

»En viktig aspekt som mer behöver resoneras kring är att kulturskolorna möter barn och unga i olika åldrar; från förskola, grundskola och gymnasium.«

*Inger Carlonberg,
Kulturskolerådets ordförande*

På egna ben

VÄLKOMMEN TILL ETT NYTT ÅR med kulturskoleaktuella frågor, reportage och nyheter. Nu slänger vi ut gamla barriga julgranar, dammig pynt och julmatrester som själv börjat vandra ut ur kylan. Efter lite välgörande sortering i högarna, en uppiggande ommöblering och ett fång med krispiga tulpaner, så känner åtminstone jag en förnyad aptit på att anta aktuella utmaningar.

Och utmaningar finns det ju gott om...

De närmaste månaderna diskuterar vi kulturskoleutredningen i en mängd olika forum. Utredningens förslag ligger ute på remiss och i många forum träffas företrädare och intresserade för att diskutera. Hoppas du har möjlighet att vara med och bidra med kloka inspel.

Nu gäller det att få upp de väsentliga punkterna på samtalsagendan. Kulturskolans unika kärna är det vi ska våga stanna upp och reflektera över. För en gångs skull! På riktigt! Jag tycker utredningen synliggör och bekräftar kulturskoleverksamheten i betänkandet. Men utredningen pekar också på utmaningar och vägar till förändring för att vi fortsatt ska vara en relevant verksamhet i vår samtid. Barn och unga och deras villkor ska stå i centrum. De ska få lära, utöva och uppleva. Verksamheten har en strategisk uppgift som konstnärlig mötesplats OCH en utbildningsinstitution. En verksamhet som ska hålla hög kvalitet.

Frågan »varför gör vi på detta sättet?« behöver ställas ärligare och modigare än vad vi vanligtvis gör. Ingen har ett facit på hur alla framtidens frågor ska ställas, men tillsammans kan vi få syn på ledtrådarna dit.

En viktig aspekt som mer behöver resoneras kring är att kulturskolorna möter barn och unga i olika åldrar; från förskola, grundskola och gymnasium. Därför måste också till exempel utredningens förslag på nationella mål och utbildningar sättas i rätt kontext när de ska tillämpas. Delaktighet för en 11-åringar kan inte tillämpas likadant som för en 8-åring. En 5-åringars fria tid är inte samma sak som en 16-åringars. Tätort, glesbygd, storstad och småstad har olika förutsättningar som måste beaktas.

Det tar tid att skapa ett politikområde. Men något är påbörjat. Även stora förändringar har tagit sina första steg.

I DETTA NUMMER

- 8 Musikelever i Norrköping
- 13 Håkan Sandh om kulturskolepeng
- 16 Unga låtskrivare i Skellefteå
- 19 Kulturskolan i Stockholm

Bagatell musikprodukter

Livstids Garanti på teleskopnotställ och vagnar

Nyheter från Bagatell

Med våra nya "Teleskop Harmony" från **Manhasset** kan man lagra 25 notställ i rad på bara två meter. Perfekt för de trångbodda. I övrigt samma geniala konstruktion som våra övriga Teleskopnotställ dvs. Inga skruvar, bara att trycka och dra. Vagnar finns som tillbehör. 10 års garanti.

Teleskop Harmony

lilla Gaspallen

En ny Pianopall från Bagatell. Något mindre och smidigare än storebror, men absolut lika stabil och solid.
pris: 1800 kr exkl. moms
sittdyna: 50 x 33 cm
Höjd: 42-60 cm

Kontakta oss på:

info@bagatell.se
Tel.: 013-527 50
www.bagatell.se

Bagatell 1

Från 7 500 kr

en vagn kommer lastad...

- Med världens mest sålda notställ
- Liten vagn + 12 notställ – 7500 kr (exkl. moms)
- Stor vagn + 18 notställ – 10 000 kr (exkl. moms)
- Marknadens mest praktiska och prisvärda vagn och notställ

Läs mer på Bagatell 2

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

450:-

"Nothajen" slukar alla dina notblad, böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 5

Akustiskskärmar

Skydda elevernas hörsel i tid! Möblera om på några sekunder med vårt flexibla plexiglassystem.

- Akustiskskärm för orkester, slagverk, brass, etc. 2595 kr (exkl. moms)
- Paketpris: 3 set för 6900 kr (exkl. moms)
- Akustiskskärm på notställsfot 1080 kr (exkl. moms)

Bagatell 8

Teleskop Dirigent Regal

Flagskeppet bland våra dirigentnotställ. Här finns allt som en dirigent kan önska sig. Som alla våra "Teleskop" finns inga skruvar - alla inställningar sker sekundsnabbt och kan ändras under pågående spel. En generös hylla med plats för div. tillbehör. De dubbla benen gör "Dir Regal" till det stadigaste av stadiga. En ny finess: Bakom skärmen finns ett extra fack för övriga partiturer och stämmor. Välj till vår "strålände" belysning.

pris: 2000 kr (exkl. moms)

Bagatell 2

köp 6 betala för 5

Teleskop T

Världsledande – med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar - bara att dra upp och ner. Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i olika modeller från 595 kr (exkl. moms)

Bagatell 4

"Sitt rätt"

ORKESTER/KÖRSTOL

Prova Bagatells sittriktiga orkester/körstol. "Sitt" finns med fasta ben eller med justerbara fram- och bakben. Staplas smidigt på våra vagnar.

Bagatell 6

PIANO-GASPALLEN standard

Sluta skruva! Pianopall med dubbla gasfjädrar höjer och sänker stolen som vilken kontorsstol som helst. Stabil stryktålig stålkonstruktion med stoppad sits. **Gaspallen ergo** med justerbar lutning.

Bagatell 9

"Stage"

orkester/körpodier

Flexibelt lättvikts podie-system i aluminium för scenbyggen med obegränsade möjligheter. Alla benlängder med snabbkoppling.

Garanti 10 år på

Flygel- och pianomedar

Passar till alla pianon och flyglar. Kullagrade dubbelhjul av hög kvalitet. Mycket enkelt att montera för den som är lite händig (bruksanvisning medföljer). Instrumenten kan sedan lätt flyttas av en enda person.

pris: 2995 kr till en flygel (exkl. moms)
pris: 695 kr till ett piano (exkl. moms)

LEV PÅ TEATER – BLI TEATERPEDAGOG

Vill du leda teaterarbete med barn, ungdomar eller vuxna?
Vill du undervisa i teater i kulturskolan?
Vill du arbeta med teater i projekt och i föreningsliv?
Då är **Teaterpedagogprogrammet**, 180 högskolepoäng
utbildningen för dig!

Ansök **senast 18 april** via www.antagning.se
Information: Urban Tholén,
019-30 34 16, urban.tholen@oru.se
Läs mer på: www.oru.se/teater

Smart administration för kultur- & musikskolan

*Du får ett lättanvänt och intuitivt program
som hela verksamheten använder;
administration, lärare, elev & förälder.*

Skapa konto gratis, och testa själv på:

www.kulturskola.se

Vi syns på Rikskonferensen!

David Sundberg IT AB

Älmhults Kulturskola söker:
**Sång-/körpedagog, stråkpedagog &
teaterpedagog på vardera 50%**

Mer information om tjänsterna finns på: www.almhult.se/jobb

**Älmhults
kommun**

Remissyttrande på Kulturskoleutredningen

KULTURSKOLERÅDET avser att lämna ett remissyttrande på Kulturskoleutredningen.

Under remissperioden skapas en process kring detta bland annat genom diskussioner på länsmöten och i Kulturskolerådets styrelse. Kulturskolerådet kommer att lämna en remiss med utgångspunkt i de rekommendationer som årsmötet fattade beslut om i Luleå 2016. Mer information om utredningen finns på vår webbplats. Alla kommuner, organisationer med flera har också möjlighet att själva lämna ett remissyttrande. Fram till 15 mars kan olika aktörer lämna remissyttranden och där ha synpunkter och förslag till regeringen.

Statistik om kulturskolor

NU HAR KULTURSKOLERÅDET påbörjat sitt arbete med att samla in statistik för 2016. Ambitionen är att arbetet ska vara avslutat under mars månad.

– Statistiken är viktig för oss, den ger en nationell bild av vår verksamhet och visar på förändringar över tid. Vi är tacksamma om ni så snart som möjligt kan lämna er statistik via vår hemsida, säger Torgny Sandgren på Kulturskolerådet.

Om du har problem med att logga in eller på annat sätt behöver hjälp, så hör av dig till Torgny Sandgren.

Ny administratör på Kulturskolerådet

KULTURSKOLERÅDET har sitt kansli på Hornsgatan 103 i Stockholm och där har nu har Catrine Wallheim rekryterats som administratör. Hon kommer i huvudsak att arbeta med ekonomi, statistikinsamling och andra administrativa uppgifter. Tag gärna kontakt med Catrine om ni har frågor, förslag eller synpunkter!

VI MÖTS I ÖSTERSUND

Välkommen till Kulturskolerådets årsmöte!

I ANSLUTNING till Kulturskolerådets rikskonferens i Östersund hålls årsmötet den 17 mars på Storsjöteatern i Östersund.

– Nu har vi en nationell politik på gång och det kan betyda att Kulturskolerådet behöver ompröva sin roll och verksamhet. Jag ser fram emot denna framtidsdiskussion i Östersund, säger Inger Carlonberg som är Kulturskolerådets ordförande.

På årsmötes tas beslut om Kulturskolerådets fortsatta verksamhet. Det sker genom beslut om exempelvis styrelseledamöter, motioner, verksamhetsplan och budget. Årsmötet är Kulturskolerådets högst beslutande organ, där varje

kommun som är medlem, har en röst. Om det finns andra förslag än de som Kulturskolerådets styrelse lämnat skall dessa presenteras skriftligt vid årsmötet. Årsmöteshandlingarna läggs ut på Kulturskolerådets hemsida under februari.

ERIK DOMELLÖF

GUX 17

NOTSTÄLL

Sveriges största sortering
av notställ, notbelysning,
transport-/förvaringsvagnar
och tillbehör.

Tel 0523-22517
Sparta System AB

Det finns mer på vår hemsida
www.spartasystem.se

VÄLKOMMEN TILL BARNENS MUSIKBUTIK PÅ NÄTET!

www.barnensmusikbutik.se

Musiklinjen

1-2 årig musiklinje med inriktning mot klassisk musik eller jazz.
Utbildningen är musikhögskoleförberedande.
Här finns även en fristående högskolekurs, Musik 30 hp
i samarbete med Musikhögskolan i Malmö.

Du kan också ha arrangering/komposition, kördirigering, orgel
samt musik- och ljudproduktion som huvudinriktning.

Ansök senast
1 april

Välkommen att höra av dig!

Sundsgårdens folkhögskola, Helsingborg
042-19 38 00 www.sundsgarden.se

Lär dig undervisa i ett instrument, sång eller röst och tal!

Sista datum för ansökan 15 april

STOCKHOLMS MUSIKPEDAGOGISKA INSTITUT
08-611 05 02 info@smi.se www.smi.se

SMI söker lärare i sång och sångmetodik – se www.smi.se

DET ÄR SÅ JAG SÄGER DET

Johanna Broman Åkesson,
Fil dr i musikvetenskap

Nyckeln till nyfikenhet

MINNS NI »PINNARNA«? Alla som gick i grundskolan i Sverige på 70- och 80-talen borde minnas »pinnarna« – en obligatorisk del av klassrummens inventarium under nylonpolotröjornas och träskor-nas tid. Träiga, tråkiga, trista låg de förhatliga pinnarna nedslängda i en dammig »instrumentlåda« tillsammans med trianglar, en trasig tamburin och enstaka maracas. Då man vid den sporadiskt återkommande »musiktimmen« utsågs att »spela« på pinnarna, visste man aldrig riktigt hur man skulle bete sig. Jag slog dem mot varandra lite på måfå. Försigkomna elever slog mer aggressivt men lika planlöst, tills fröken bryskt tog av dem deras »instrument«. De gjorde liksom ont i öronen. Totalt meningslösa. Varför skulle vi förnedras med leksaksinstrument, undrade jag tyst.

Långt senare fick jag en aha-upplevelse då jag insåg att de där löjliga träpinnarna i själva verket var »nyckeln« till en hel musikvärld. Claves (efter det latinska ordet *clavis* som betyder nyckel) har fått sitt namn på grund av den nyckelroll som claverytmen har i kubansk musik. Och den kubanska musiken har i sin tur haft en nyckelroll i utvecklingen av stora delar av den övriga latinamerikanska musiken, för att inte tala om dess betydelse för jazz... En stor del av

»Jag tror att grunden till att skriva är att LÄSA, grunden för att måla är att SE, och grunden för att musicera är att LYSSNA.«

världens populärmusikhistoria ryms i de där pinnarna.

Vilken skillnad det skulle ha varit om någon lärare hade berättat historien bakom, låtit oss lyssna på inspelningar där man hörde claves – väckt vår nyfikenhet. Också de andra, till synes enkla, instrumenten i den dammiga lådan hör hemma i färgrika, spännande sammanhang där varje enskilt instrument spelar stor roll för helheten. Den insikten är ovärderlig för lusten att skapa. Att bara få en triangel i händerna utan att veta något om dess möjligheter gör varken instrumentet eller traktören rättvisa.

SOM ELEV PÅ DEN KOMMUNALA musikskolan upplevde jag samma känsla av vacuum i undervisningen. Först tampades jag som åttaåring med den obligatoriska blockflöjten där, som jag minns det, itutagandet och rengöringen av flöjten var viktigare än själva musiken. Längre än *Till Paris* hann jag inte förrän jag storknade. Ett simpelt instrument gjort för barn, trodde jag. Tänk om läraren hade gett oss en vink om blockflöjtens storhet och långa historia som kungligt och ekvilibristiskt instrument. Detta »magiska« instrument som kan härma fåglar, finns skildrat på

detaljrika renässansmålningar, omnämns i Shakespeares *Hamlet* och kan höras i så vitt skilda stilar som barockmusik, psykedelisk pop och keltisk musik. Kunde inte vi som barn ha fått en liten inblick i den skattkistan?

De flesta eleverna tröttnade vid blockflöjten och återkom sedan aldrig mer till den kommunala musikskolan.

Själv övergick jag till en lika statisk pianoundervisning. Under sex år traggade jag mig igenom Carl-Bertil Agnestigs gröna, röda och gula böcker med en stackars gråsprängd pianolärare som tålmodigt vände blad. Noter lärde jag mig hjälpligt, men pianot blev bara en ytlig bekantskap, trots att jag anade ett bultande hjärta under trälocket.

Vad är nyckeln till nyfikenhet? I min undervisning idag försöker jag alltid att stimulera flera sinnen och sätta in saker i ett sammanhang. Jag tror att grunden till att skriva är att LÄSA, grunden för att måla är att SE, och grunden för att musicera är att LYSSNA. Endast intryck utifrån kan väcka det som finns där inne. ■

Disa Nilsson, Hemming Gong och Nancy Hanna skriver alla låtar på kurs i Kulturskolan i Norrköping – de gör det på olika sätt, och med ganska olika inriktning, men musiken är viktig för alla tre, som en plats utanför en stressig vardag.

text & foto David Berjlund

KULTURSKOLAN I NORRKÖPING ligger i en låg tegelbyggnad bredvid Östgötaporten, stadens fotbollsstadion. En grå dag mitt i vintern väntar Disa Nilsson och Hemming Gong innanför porten. »Är du journalisten?« frågar Hemming, och så tassar vi i strumplästen ner mot undervisningssalarna.

Snart dyker Nancy Hanna upp också. Hon är 16 år, Disa är 17 och Hemming 15. Alla tre bor i Norrköping eller strax utanför, och går singer-songwriterkursen här, fast de säger »låtskrivarkursen«. Disa började efter tips från sin pianolärare. Nancy kände på sig att låtskrivande var hennes grej, efter att ha spelat piano och sjungit i Kulturskolan – »alla har inte fått sångens

gåva«, kommenterar hon. Hemming kom hit med ambitioner som jag först missförstår:

– Jag vill vara med i melodifestivalen i vår, därför började jag här.

Du siktar på melodifestivalen?

– Ja. Alltså den som är för niorna här i stan.

DE SES VARJE TISDAG vid femtiden, startar och avslutar med något gemensamt moment: lyssning på någon låt, lite koll på genrer och låtstrukturer. Men mest jobbar de med sina egna projekt. Lärarna finns i närheten, som handledare – »ett andra öga«, säger Disa – med tips om pianospel, sång eller mikrofonteknik.

– Men de säger inte åt en hur man ska göra, man får jobba själv, säger Nancy.

– Sedan har de ju ändå ambitionen att vi ska utvecklas, säger Hemming.

Alla tre har uppenbara ambitioner att uttrycka något, själva. När lärarna ger dem uppgifter som att tillsammans skriva en låt om en polisbil är det mer lekfulla inspel, lite från sidan.

– Man får syn på att det inte måste vara på ett visst sätt. Det måste inte handla om kärlek, till exempel, även om många texter gör det, säger Disa.

När vi pratat en stund gör de som vanligt: går till varsitt rum, jobbar med sitt. Jag frågar Disa om hon kan visa mig en låt, och hon sätter sig vid pianot och sjunger en sång hon skrivit till sin lillkusin. Det är en varm pianoballad, med →

MUSIKEN ÄR EN LUGN PLATS

Varken Hemming,
Disa eller Nancy siktar
på låtskrivarkarriär,
men musiken är
livsviktig.

en melodi som passar hennes altröst, och en taktförkortning i verserna. Språket är ömt och nära.

– Jag tror den här låten började med att jag satt och skrev och började tänka på min kusin efter ett tag, säger hon.

Eftertanken hörs, precis som hennes rutin – hon började spela altfiol som treåring – och kanske att hon gillar Laleh och Ella Fitzgerald också. Disa säger att hon försöker skriva glada låtar, fast ... när man skriver om personliga saker som betyder något blir det lätt allvarligt. Senast skrev hon en låt om sin mamma – som blev glad förstås, man kan ju bli det av allvar. Att skriva till någon är en poäng med att skriva egna låtar, tycker hon.

– Det blir väldigt personligt. Men sedan är det ju också kul, helt enkelt, att skapa något.

NANCY SKAPAR PÅ ANNAT SÄTT: i soffan, med en surfplatta. Hon visar trum- och gitarrkomp som finns i ljudprogrammet.

– Det är bara att dra in det man gillar i sitt projekt. Och så kan man ta fram pianot i i-paden och spela.

Hennes låt har smattrande rytmer och mjuka syntljöd. »Lite blandning av *trap music* och r'n b«, säger hon, och pekar på ljudkurvorna på surfplattan:

– Här börjar sången, här är en brygga. Slutet är jag lite osäker på, jag tror jag gör det som första biten.

Det är verkligen *låtbygge*. Hon har testat en låt med vanliga instrument, men ... det fungerade inte riktigt, man gör helt enkelt den här sortens musik i datorn, säger hon. Och det här är hennes musik. En Miley Cyrus-låt väckte idén att skriva själv, Chris Brown gav mer inspiration, ibland börjar en låt med att hon sjunger till andras musik, berättar hon, då kommer texten, det bara flyter på. Låten hon spelar upp handlar om olycklig kärlek.

– Jag vill säga att du är inte ensam om det här, det är såna här meddelanden som man vill lägga i låtarna. Och att en kvinna ska inte hänga upp allt på en man.

***Det är bara att
dra in det man gillar
i sitt projekt.
Och så kan
man ta fram pianot i
i-paden och spela.***

Lite pepp alltså. Det hittar man i Hemmings låt också, visar det sig.

– Den handlar om att man ska vara sig själv, säger han, sätter upp texten på pianots notställ och börjar spela en poplåt med rytmiskt piano, svensk text och harmonier lite bortom de självklara. Ett stopp laddar inför refrängen, man nästan hör bandet som skulle kunna vara med och ösa på.

– Det är den här typen av musik jag är inne på, men vi får se, det här är min första låt. Den är som en prototyp.

Det blir den han sjunger när han och de andra på kursen snart ska spela på Dynamo, en lokal klubb – sådana framträdanden är de enda deadlines kursen har. Framför allt kan det nog vara bra att ha något klart till skivan som släpps i slutet av kursen, med releasefest i mars. Och så ska ju Hemming spela på melodifestivalen sedan – den lokala, för niorna – så han välkomnar lite scenträning.

Hemming simmar också. När han jämför det med musiken och låtskrivandet säger han att simning är kul, men mer prestation.

– Det är svårt att beskriva, men ... musiken liksom släpper hjärnan. Man bara spelar det som är kul, i stället för att gå till skolan och komma hem till läxor och prov och så, på repeat...

Musiken är viktig?

– Mmm... det är så jag beskriver mig själv, att jag gillar musik. Simning och musik.

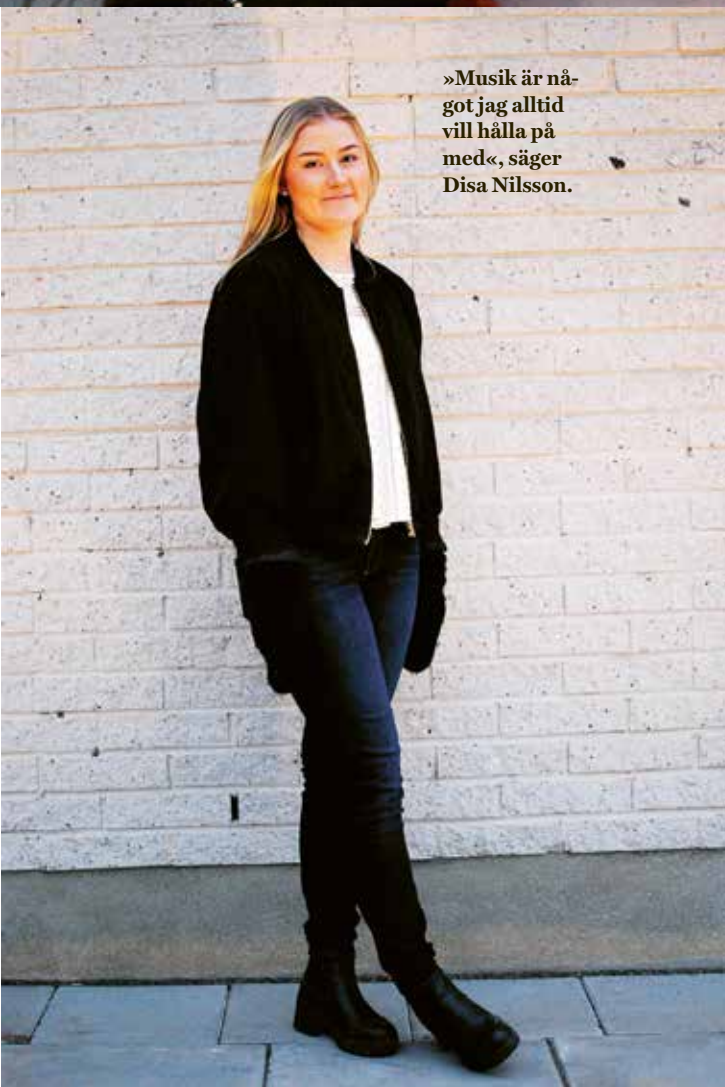
NANCY OCH DISA talar om varför musik är viktigt på sätt som liknar Hemmings: den är en plats där man kan få lugn, en tillflykt från stress och problem. Det är den stora poängen. Sedan vill de gärna att folk ska lyssna – de talar om Youtube och Spotify – men musikkarriär? Troligen inte. Nancy vill bli kirurg, Hemming får se hur mycket musik han hinner med i gymnasiet, och om att skriva låtar som jobb säger Disa att hon verkligen inte vet.

– Men jag vill alltid hålla på med musik, säger hon bestämt.

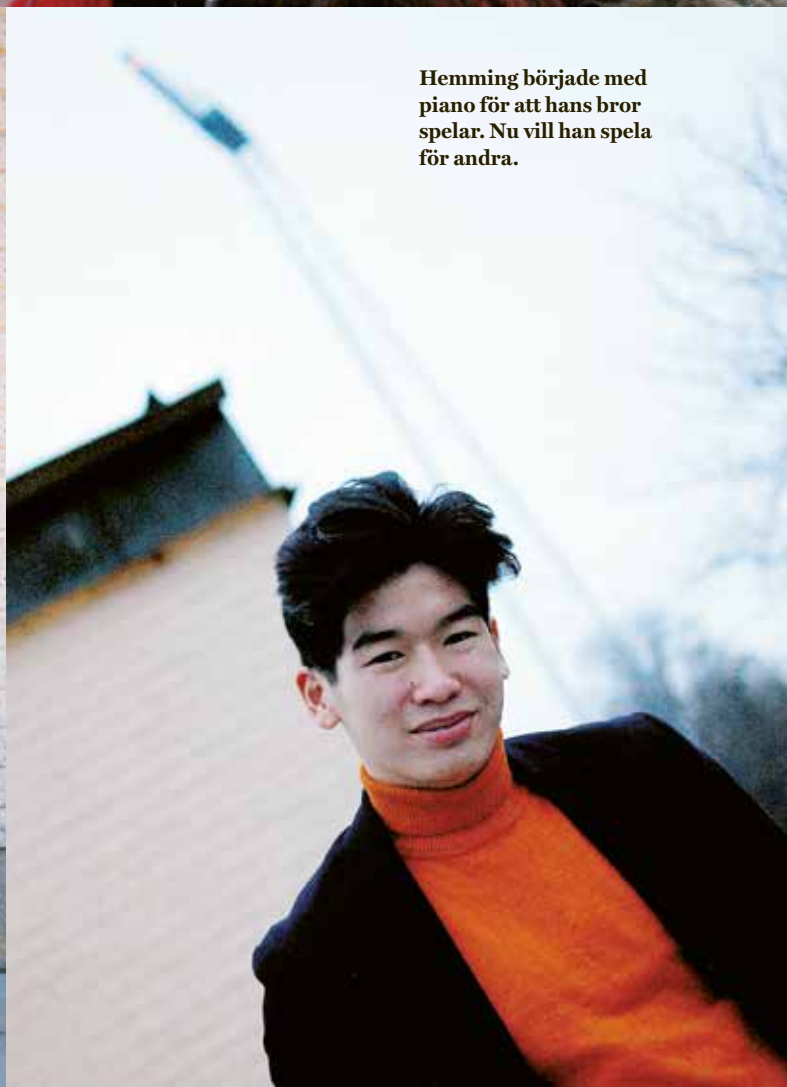
– Alltid. ■

Nancy Hanna började på låtskrivarkursen efter att ha sjungit och spelat piano på Kulturskolan.

»Musik är något jag alltid vill hålla på med«, säger Disa Nilsson.

Hemming började med piano för att hans bror spelar. Nu vill han spela för andra.

A portrait of an elderly man with white hair, a beard, and glasses, wearing a light-colored trench coat and a patterned scarf. He is standing in a garden with yellow flowers and tall grass in the background.

Håkan Sandh om konkurrensutsättning

»FLERA KULTURSKOLOR I EN KOMMUN?«

I nästan alla kommuner drivs kulturskoleverksamheten kommunalt. Men det finns ett tiotal kommuner som prövar andra modeller och Lund, Uppsala och Nacka utreder frågan. Musikcheck eller kulturpeng. Namnen kan vara många men det finns bara två varianter: upphandling eller auktorisation. Vilka är de bakomliggande skälen? Och vad är det för resultat kommunerna hoppas på?

text Håkan Sandh, foto Torgny Sandgren

NÅGRA KOMMUNER HAR flera kulturskolor. Eller, för att vara exakt, flera musikskolor. Än så länge finns ingen kommun som har flera kulturskolor. Möjligen med undantag av Uppsala som har haft försöksverksamhet i den riktningen.

Det finns mycket att diskutera generellt kring konkurrensutsättning och privata aktörer i offentlig verksamhet. Inom kulturskoleområdet är det idag inget stort debattämne, men det kan bli.

Den första frågan jag tycker man skall ställa sig är hur kommunerna som arbetar med flera utförare har motiverat sitt val. I huvudsak finns två argument.

Flera utförare ger ökade valmöjligheter för eleverna.

Kommunen vill få bort kön till musikskolan.

Det första argumentet är, menar jag, främst ideologiskt. Det finns inga utredningar eller argumentation i övrigt som hävdar att just kulturskoleverksamhet är bra att upphandla eller konkurrensutsetta på annat sätt. Ideologiskt finns istället en syn att all kommunal verksamhet kan bli tråkig och ineffektiv och att andra verksamheter som utmanar denna kan göra att den kommunala verksamheten behöver bli bättre. Eller helt ersättas av andra aktörer. (Ingen av de aktuella kommunerna har idag valt att helt ta bort den kommunala driften.) På ett teoretiskt plan kan jag se att det finns en poäng i att det kan sporra kommunal verksamhet att få konkurrens. Frågan är snarare om denna generella åsikt gäller på kulturskoleområdet?

Det andra argumentet, att ta bort kön, är ju ett väldigt positivt för alla barn och ungdomar.

I flera av kommunerna som infört auktorisation av flera musikskolor har elevantalet ökat med 30 procent! Och kostnaderna i samma utsträckning. Det som förvånar är att inga kommuner med bara en kommunalt driven kulturskola följt efter. Att ta bort kön har egentligen ingen koppling till flera utförare. Det är en ekonomisk fråga.

AUKTORISATION ELLER UPPHANDLING?

Det finns som sagt två olika sätt att få flera aktörer som driver var sin musikskola. Det vanligaste är auktorisation. Det innebär att kommunen prövar om en utförare har rätt kompetens mm att bedriva verksamhet. Har de det får de ta in alla de elever de kan rekrytera och får betalt per elev. Upphandling innebär att kommunen beskriver vilken verksamhet som skall bedrivas och sedan får olika aktörer söka uppdraget och ange vilket pris de sätter på detta. (En variant av upphandling är »idéburet offentligt partnerskap«, IOP. Det har diskuterats men ingen kommun använder sig av det.)

I Lunds kommuns utredning står det att auktorisation saknar »lagligt stöd då begreppet inte finns i den lagstiftning som reglerar kommunernas verksamhet.« Täby kommun har avstått auktorisation av det skälet. Rättsläget är så länge det inte provas osäkert.

TVÅ NYCKELFRÅGOR

Jag menar att det finns två nyckelfrågor som alla kommuner borde diskutera. Den första och svåraste är vad kommunen avser med musikskola eller kulturskola. Det kan låta som självklart →

men är långt ifrån det. I en utredning jag gjorde för Norrtälje kommun kom jag fram till att det avtal de hade med en privat aktör reglerade 56 procent av det de förväntade sig att utföraren skulle göra. Nu gjorde utföraren säkert 100 procent men det visade att en kommun har svårighet att skriva avtal kring en så mångfacetterad verksamhet som en kulturskola. Lund har i sin utredning ställt den typen av frågor som jag menar ofta saknas. I deras utredning diskuteras exempelvis krav på att musikelever spelar i ensemble, särskilda satsningar på funktionsnedsatta, särskild elitsatsning, särskild satsning på ensamkommande flyktingbarn, samverkan med kulturlivet mm. Även etiska krav som har med anställningsvillkor att göra nämns i utredningen. Kulturpolitiska ambitioner som att nå andra elever än de som själva söker sig till verksamheten, lägerverksamhet eller arbete med att intressera elever för instrument som fagott saknas i de flesta fall också. Jag menar att verksamheten vid upphandling och auktorisation riskerar att begränsas till ett kursutbud 12 ggr per termin och inget annat. Kan man kalla en sådan verksamhet för kulturskola? En annan nackdel med flera utförare som ofta nämns är att det försvårar möjligheten att skapa stora musikensembler. Eleverna på varje skola räcker inte till för att starta exempelvis en ungdomssymfoniorkester. Om målet är att öka kvaliteten i den kommunala verksamheten måste helt enkelt chefer och politiker engagera sig i hur den sköts. Det finns inga genvägar vare sig via upphandling eller auktorisation.

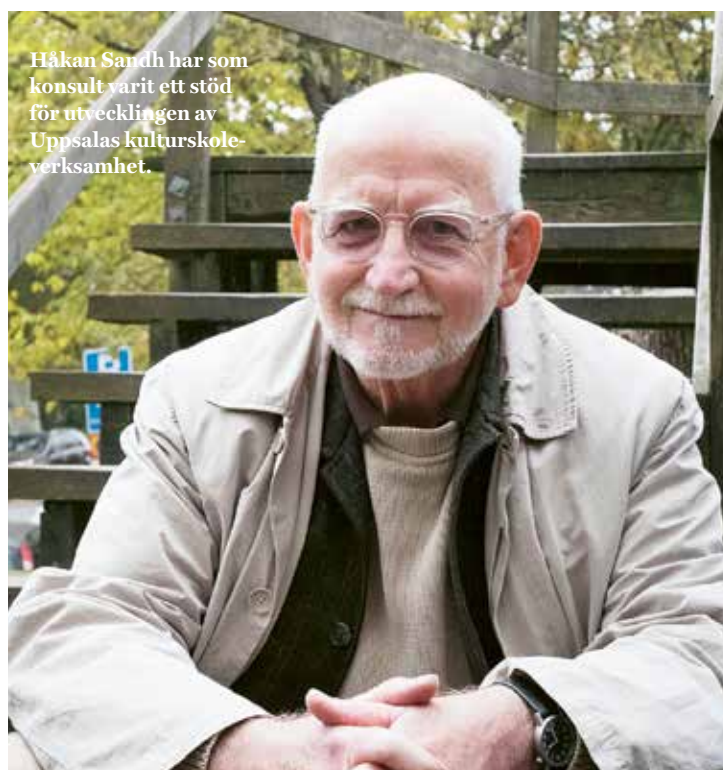
DEN ANDRA FRÅGAN är om det inte finns andra sätt att skapa en större mångfald och valfrihet än att privata aktörer driver kommunal verksamhet. En kommun kan inte utan upphandling ge en privat aktör pengar för att driva exempelvis musikundervisning. Däremot är det högst rimligt att ge föreningar eller studieförbund som driver sådan verksamhet bidrag för detta. Inget hindrar att de får lika goda förutsättningar som kommunens verksamhet i egen regi. Förutsättningen är att föreningarna driver den verksamhet de själva vill driva. Skall kommunen tala om vilken verksamhet som önskas då krävs även för föreningar en upphandling. Ett alternativ, som

»Blir det billigare verksamhet med en upphandling? Mitt svar är att det finns inget som tyder på det. Det som kan göra verksamheten billigare är att lärare anställs för en kortare del av året eller på sämre villkor.«

bara prövats i liten utsträckning, är att den kommunala kulturskolan ges i uppdrag att med stöd av öronmärkta pengar samverka med föreningar och studieförbund och därmed bredda den totala verksamheten.

SLUTLIGEN EN FRÅGA som många vill ställa: Blir det billigare verksamhet med en upphandling? Mitt svar är att det finns inget som tyder på det. Det som kan göra verksamheten billigare är att lärare anställs för en kortare del av året eller på sämre villkor. Så är det ofta idag. Om en verksamhet är helårsverksamhet och en annan bara pågår ett begränsat antal veckor är det inte så konstigt att den mer begränsade också blir billigare. Kostnaderna för kulturskoleverksamhet varierar men knappast utifrån huvudmannaskap. Snarare innehåll. ■

Källor: Wallin, A & Josefsson L, (2016) *Utredning om införande av kulturcheck i Lunds kommun*, Blira Konsult AB. Engdahl Nilsson, L & Karlström, Y (2013) *Fri konkurrens och musikskolecheck*, KMH, Stockholm.

Håkan Sandh har som konsult varit ett stöd för utvecklingen av Uppsalas kulturskoleverksamhet.

HJÄLP SYRIEN!

Situationen i Syrien är desperat. Våldet trappas upp och varje dag är en kamp för överlevnad. Röda Korset är på plats och med ditt stöd kan vi fortsätta att rädda liv.

Så här kan du hjälpa:

- » Swisha valfri gåva till **123 000 46 48**
- » Sms:a **AKUT SYRIEN** till **72 900** och skänk 100 kr

GENOM ATT SMS:A ELLER SWISHA GODKÄNNER DU ATT BLI KONTAKTAD AV RÖDA KORSET. DINA PERSONUPPGIFTER HANteras ENLIGT PUL.

ANNONSERA I Kulturskolan magasin

*Nyttja Kulturskolan magasin vid försäljning,
meddelanden, personalrekrytering med mera!*

FÖR MER INFO OCH ANNONSPRISLISTA 2016 KONTAKTA OSS!

ring: 076-161 82 56 eller

mejla: annonser@kulturskoleradet.se

PEPPNING FÖR PEDAGOGER

LÅTSKRIVANDE I KULTURSKOLAN

Om det vid nästa melodifestival dyker upp en hit vid namn »Ont i hjärtat«, skriven av Anderz Wrethov, kan ni vara helt säkra på att dess ursprung var en dag i Skellefteå som strävade efter att säkra det svenska musikundret.

text & foto Johan Håkansson

MÅNGA SVENSKA demonproducen-ter och framgångsrika artister har en sak gemensamt:

De har hyllat den kommunala musikskolan.

Det var där allt började. Kanske med en blockflöjt. Sedan blev det en Max Martin eller Per Gessle till slut.

Politikernas intresse för den kommunala musikskolan blev inte mindre när det visade sig vilka summor det handlade om.

Enligt Tillväxtverket omsätter svensk musik 5,2 miljarder

kronor, varav vår export omfattar nästan en miljard.

Det är inkomster som inte går att vifta bort. Det gör Sverige till världens mest framgångsrika musikland per capita.

Det brukar kallas för Det Svenska Musikundret.

FÖR ATT FÖRSÄKRA SIG om att det även i fortsättningen ska komma vatten ur kranen pågår det just nu en rad workshops runt om i Sverige, som går under namnet »Unga låtskrivare«

Christer Olofsson, kulturskolechef i Skellefteå och Torgny Sandgren från Kulturskolerådet är på plats.

Kompositören Anderz Wrethov bjöd på en intressant föreläsning.

Bakom initiativet står Kulturskolerådet och intresseorganisationen SKAP (Svenska kompositörer och tonsättare).

Arbetet går ut på att säkerställa att det görs musik i Sverige som berör och som säljer även i framtiden.

Därför finns en strävan att den kommunala musikskolan ska bli bättre på att hjälpa barnen att skapa musik – inte bara bli bättre på ett eller flera olika instrument.

Pedagogens roll har förändrats. Tidigare visste man att man ville ta eleven från A till B och man visste hur man skulle göra. I dag vill vi att undervisningen mer ska styras utifrån barnens intresse, säger Torgny Sandgren, generalsekreterare vid Kulturskolerådet.

En del i det arbetet är att peppa lärarna, att våga ta steget att bli mer intresserade och nyfikna. Ge metoder och arbetssätt som de känner sig trygga med.

– Vi kan se ett ökat intresse bland barnen för att skapa. Och nya verktyg underlättar! I dag kan du göra jättehäftiga grejer i mobiltelefonen, säger Torgny Sandgren.

I EN SAL PÅ Kulturskolan i Skellefteå samlades ett 30-tal musiklärare och pedagoger från hela Västerbotten för att just låta sig inspireras.

Magnus Funemyr, musiklärare och låtskrivare, presenterade SKAP, en organisation med 1 200 medlemmar, bland andra Björn Ulvaeus, Benny Andersson och Ingela »Pling« Forsman.

Sverige har vart världsledande på intäkter per capita när det kommer till låtskapande. Vi är den främsta musiknationen i världen och det är något att vara stolt över. Och vill se att det fortsätter. Ni träffar 200 000 barn i veckan. Ni har en stor inverkan på deras musikaliska resa.

Magnus Funemyr lämnade lite högtidligt över ett utbildningsmaterial på en USB-sticka som ska hjälpa lärarna och pedagogerna i sitt arbete.

DÄREFTER VÄNTADE det kanske mest uppskattade inslaget: en föreläsning av den framgångsrika låtskrivaren Anderz Wrethov, som bland annat skrev Hasse Anderssons monsterhit »Guld och gröna skogar«, som stramats över 20 miljoner gånger på Spotify.

Wrethov berättade om hela sin resa, från privatlektioner i sexårsåldern, till kommunala musikskolan, till musikgymnasium och musikhögskola.

Det blev en intressant diskussion om låtskrivande, vilka instrument han använder, hur det växer fram låtskrivare som inte ens kan spela instrument, olika samarbeten i processen där man blir expert på just sin grej.

Jag skriver både text och ➔

Cecilia Nordlund tog ut musikpedagogerna på en resa utanför trygghetszonen.

Torgny Sandgren och Anderz Wrethov ordnade en spännande dag i Skellefteå.

musik för jag gillar att göra både och. Men jag brukar skriva tillsammans med andra för att det ska bli så bra som möjligt. Min styrka är melodier och en identitet för låten, kanske en texthook. Guld och gröna skogar hade jag till exempel liggande ett bra tag. Tyckte det var en strof som kändes gammeldags men samtidigt tidlös.

Att få ge den låten till just Hasse Andersson var speciellt, eftersom det var Wrethovs barndomsidol.

MIN GRANNE HADE ett kassettband med »Änglahund«. Det var det bästa jag visste när jag var fyra år. Vilken låt! Redan när han kom till mig i Malmö för att spela in låten var jag glad. Han sa: »Det här låter ju som något som jag själv hade kunnat göra«. Det var faktiskt första låten han gör som han inte skrivit själv.

Resten är en framgångshistoria. Hasse Andersson ställde upp i Melodifestivalen, fick en ny karriär – och Anderz Wrethov drog in ganska mycket pengar.

Wrethov fick många in-

tressanta frågor. Hur många låtar gör han på ett år? Hur mycket tid lägger han ner på varje låt?

Han svarade att det brukar bli 20–30 slaskdemos per år, men att det sedan är många som ska ha åsikter: skivbolag, artister, managers... Och han har blivit bättre med åren att begränsa sig själv och följa arbetstider.

– I början kunde jag sitta hur länge som helst med en grej. Jag jobbade hela nätterna.

SISTA PUNKTEN på programmet var en minst sagt actionfylld föreläsning av Cecilia Nordlund, en indiepopartist som bland annat driver Popkollo för tjejer samt jobbar som lärare på Malmö musikhögskola. Hon ordnar även discopoesi för barn i årskurs 2–5, där barnen först dansar och sedan skriver.

Exakt det utsatte hon lärarna i Skellefteå för. De fick agera monster, göra armhävningar och situps, ta fram vreden i sig och sedan snabbt sätta sig på stolen och skriva exakt det som dök upp i huvudet.

Sedan delades lärarna och pedagogerna in i grupper där de fick en halvtimme på sig att göra en låt, att skapa musik och text tillsammans.

Gör gärna så dålig musik som möjligt, uppmanade Nordlund.

Resultaten blev flera fantastiska framträdanden, bland annat dramatiska numret »Ont i hjärtat«, som lockade fram skaparglädje och skratt.

Tänk: för tre minuter fanns ingenting. Nu finns det fem verk som kanske lever längre än er själva, sa Cecilia Nordlund.

Låtskrivare Wrethov hotade med glimten i ögat att sno idéerna.

EFTER EN INTENSIV DAG var Paula Pleje, musiklärare från Vännäs, lyrisk.

Det har varit jätteroligt. Dels att träffa alla kollegor eftersom jag själv är nyanställd, men dagen var verkligen inspirerande och gav många idéer. Vilket var allra bäst?

Att få höra Anderz Wrethov lite bakom kulisserna. Även övningarna på slutet var befriande efter en dag på stolen. Absolut något att använda i sin egen undervisning. Att gå ut-anför bekvämlighetszonen och att avdramatisera är något som absolut går att använda, inte minst med alla nyanlända. ■

Fantastiskt kreativt skapande utan förberedelser. Lärarna bjöd verkligen på sig själva.

Magnus Funemyr från SKAP lämnade över ett utbildningsmaterial som ska fixa framtidens låtskrivare.

KULTURSKOLAN STOCKHOLM:

LITE OSYNLIG, MEN STÖRST OCH UTAN KÖ

LANDET RUNT

Kulturskolan i Stockholm räknar elevplatserna i tiotusental, har ingen kö och man kan bara anmäla sig till gruppundervisning. Och så är den väldigt lokal, och vanlig, med lokalbekymmer och vilja att nå nya målgrupper. Välkommen till Sveriges största kulturskola.

text & foto David Berjlund

I JANUARI 2017 presenterar Kulturskolan i Stockholms stad sig själv med tunnelbanereklam: över femton tusen elever välkomnas tillbaka till en ny termin. Och så har man öppett hus en lördag, i lokaler över hela stan. I ett blåvitt hus i Bagarmossen lyssnar ett tjugotal personer på åtta unga dragspelare. Folk kommer och går, och på scenen avlöser dansare →

och sångare varann. Säckkjärven polkka, klassiskt piano och någon låt av Beyoncé.

Det här är Kulturskolan, och mitt i den finns Marie Egnell – hon kompar på flygeln och letar reda på textpapper åt elever, en rytmikpedagog som har jobbat med unga och musik sedan 1979. »Tillsvidaretjänst har jag bara haft sedan -86«, säger hon, med ett snabbt leende, när vi satt oss för att prata.

Fast då är det ett par dagar tidigare, och hon har just visat runt i huset: fint men lite trångt. Gitarrummet skulle passa individuell undervisning bättre än de grupper man har där, danssalen är ganska liten, men dansverksamheten är stor

– det finns en ständigt olöst ekvation här: man vill nå fler unga och göra mer verksamhet, men resurserna räcker aldrig riktigt. Marie talar om det där med gott humör, och ett stänk av ironi.

– Vi har just fått hit en marimba, det tog bara sådär en tjugo år ... tur att den håller länge!

EN MÅNAD tidigare är 250 kulturskoleelever från alla delar av staden med och gör en föreställning i Blå hallen i Stockholms stadshus. Det är två dagar efter Nobelfesten, Sinfoniettan – en av Kulturskolans spetsorkest-

Kulturuttrycken möts på Öppet hus, på Kulturskolan i Bagarmossen.

»Vi har just fått hit en marimba, det tog bara sådär en tjugo år ... tur att den håller länge!«

MARIE EGNELL

rar – spelar innan en jättekör tar plats i stora trappan och inleder *Himlen hänger stjärnsvar*, en midvintersaga av Ulf Stark. Med isdrottning och bergatroll, folkton och schla-

ger, teater och dans. Marie Egnell skymtar med en ljuslykta och en sångensemble. I pelargången på sidan av det stora rummet dansar en fyraåring inspirerat, med långa steg – jo, barnen och kulturen

intar Stockholms finrum den här kvällen.

KULTURSKOLAN i Stockholm har bredd och spets, galaföreställning och källartrumpspel. Inom

Kulturskolan i Stockholms stad

Kulturskolan är stadens viktigaste verksamhet för barns och ungdomars möjlighet att själva skapa kultur.

- Har uppdraget att erbjuda barn och ungdomar mellan 6 och 22 år, boende i Stockholms stad, verksamhet av hög konstnärlig kvalitet, på deras fritid.
- Är uppdelad i sex verksamhetsenheter. Fem av dem är geografiskt definierade – med stadsdelar av olika karaktär sammanförda i varje enhet – och en, El Sistema, arbetar med en speciell metodik.
- Hade totalt 27 883 deltagande i verksamhetens olika delar (en person kan delta flera gånger), 370 anställda förutom timvikarier, 20 egna lokaler och därtöver verksamhet i mellan 70 och 80 skolor.
- När knappt 10 % av sin målgrupp när det gäller terminskurserna.
- Erbjuder enbart gruppundervisning, men vid särskilda behov kan lärare i samråd med sin chef bestämma om enskild undervisning.
- Har ingen kö, i stället gäller ett boknings-system där den sökande kan se vilka platser som finns, och boka en plats. Har man redan gått en terminskurs får man förtur till nästa termin.
- Har egen EU-koordinator, och internationellt samarbete med aktörer i flera europeiska städer, bland andra Birmingham i England, Amarooussion i Grekland och Barcelona i Spanien.
- Musik och sång är största ämnesområdet (56%), teater och musikal har 24%, dans och cirkus 14%, och konst och media 6%.

en dryg kilometers radie från Bagarmossen jobbar tjugotvå pedagoger som i snitt har lite under hundra elever var. De ingår tillsammans med Östermalm och Södermalm i en av fem geografiskt definierade enheter – på varje plats är det väl rätt vanlig verksamhet, men helheten ger stora möjligheter. Flera jag pratar med pekar på det: eleverna kan alltid fortsätta, om än ett par mil bort, för det ryms mycket i den här kulturskolan.

– Jo, ska jag säga något som är unikt med Stockholms kulturskola så är det ju storleken, säger Marion Hauge-Lindberg.

Hon är kulturskolans chef, för andra gången. Först, för tjugo år sedan, var hon med och skapade den, av musikskola och Vår teater. För åtta år sedan kom hon tillbaka, och om hon nu lyser av stolthet så handlar det om föreställningen i Blå hallen, men också om den där stora helheten. Om att barn med funktionsnedsättning som inte kan vara med i den vanliga verksamheten kan komma till ett resurscenter med egna lokaler och alla ämnen. Om samarbetena – med såväl fritidsgårdar som

Radiosymfoniker – och den nya teamorganisationen, och att Kulturskolan fortfarande är anslagsfinansierad, så att man slipper kö- och säljsystem och håller ihop organisationen.

– Och kön har vi tagit bort. Tidigare hade vi en kö på flera tusen, och hela hösten kunde gå medan lärartid som borde ägnats åt barnen gick åt till att ringa de som anmält sig, och försöka matcha deras önskemål mot de tider och platser som fanns. Och den som till slut fick platsen hade kanske stått i kö en månad. Så vi byggde en e-tjänst där vi vände på kuttingen: man kollar vad som finns och kryssar i det som passar.

Och så slutade man erbjuda enskild undervisning, för att slippa slösa lärartid på de lektioner då ingen elev dyker upp – har man en liten grupp kommer ju alltid någon.

– Man skulle ju önska att alla ungar fick möjlighet att delta och möta lärarna och övriga medarbetares härliga engagemang!

DET ÄR KLART att en sådan här verksamhet, även om den är stor, märks mindre i Stock- →

»Vi tog bort kön.«
Marion Hauge-Lindberg, chef för Kulturskolan i Stockholms stad.

»Det är ryktet och barnen själva som leder andra hit«, säger Marie Egnell.

holm än på en mindre ort. Och Marion är mycket medveten om att de når en relativt låg andel av målgruppen.

– Fast vi konkurrerar med ett väldigt stort utbud, och ... procent är en sak, antal ungar är en annan. Stockholm växer oerhört snabbt, så bara att behålla nio eller tio procent betyder en enorm ökning.

Men det är viktigt att nå fler, och att nå nya målgrupper – i några stadsdelar i yterstaden går bara ett par procent i kulturskolan, även om det verkar börja vända.

– Det där är jätteviktigt för oss, det är bland annat därför vi jobbar med en ny metodik som El Sistema. Och så gör de 8 mil-

Sinfoniettan, en av Kulturskolans symfoniska orkestrar, inledde decemberföreställningen i Blå hallen.

»Fast eleverna är i de flesta fall curlade medelklassbarn«

MARIE EGNELL

joner vi fått från Kulturrådet att vi kan satsa ännu mer på att jobba med olika sätt att möta, på skolan och med öppet hus.

ÖPPET HUS? Tillbaka till Bagarmossen alltså – där kulturskolan också ligger centralt, har goda lokala samarbeten, och personal med olika språk och bakgrunder.

– Fast eleverna är i de flesta fall curlade medelklassbarn, säger Marie Egnell framt.

Det här är komplicerat, påpekar hon. Bara lägre avgifter eller ändrad pedagogik räcker inte, tröskelns höjd beror också på traditioner, föreställningar, och vilken tilltro man har till offentligt driven verksamhet.

– Vi går in i klassrummen, för att ta frågor direkt från barnen. Jag tycker det är det effektivaste för att få in nya elever. Men sedan är det ryktet och barnen själva som leder andra hit.

Ibland fungerar det. Och så har de bra statistik för ungdomar – en del slutar men kommer tillbaka när saknaden efter sången eller dansen känns. Och det är ju det där som fler borde få.

– Ungdomar har det sjukt jobbigt idag, man ska veta vem man är, fort och tidigt. Då ger vi dem kontakt med en vuxen som inte betygssätter, som ser eleven som en människa. Och de får bli bättre på något som är deras, och i bästa fall visa upp det när det är färdigt! Vi bygger upp människor. Det är stora ord, men så är det. ■

STUDY ALONG

**Två nya
kulturskolor
jan 2017!**

**Danderyd och
Sollentuna**

Det enda verksamhetssystem ni behöver

En helhetslösning som tar hand om alla de digitala behov ni som kultur- eller musikskola har. Ersätter alla IT-system ni idag nyttjar oavsett om du är elev, målsman, pedagog, admin, chef eller invånare i kommunen.

Kurskatalog

- Webbanmälan med tydlig överblick över utbudet
- Boka och betala direkt (kort/faktura)
- Tillgängliggör kultur- eller musikskolan

Adminverktyg

- Schema
- Närvarohantering
- Elevlista
- Kursadministration

Lärplattform

- iRum© - digitala klassrum
- Kommunera med elever, målsmän och kollegor
- Ladda upp, förvara och dela material
- Lagligt och reklamfritt

Undervisningsmaterial

- Tusentals videolektioner skapat av pedagoger, musiker och artister
- Pedagogisk mediaspelare
- Nya videolektioner varje vecka

Ingen installation eller nedladdning, inga förvaltnings- eller utvecklingskostnader, fri uppdatering - allt tillgängligt via ett enda login.

Avs:
Kulturskolerådet
Hornsgatan 103
117 28 Stockholm

Posten
**Klimat-
ekonomisk**
Posttidning

Let's play!

4Sound är **Sveriges ledande musikkedja** med 19 butiker i hela landet, från Umeå i norr till Malmö i söder.

Personlig service för dig som jobbar med utbildning och institution.

Vi erbjuder

- **Personlig service**
- **Kostnadsfri behovsanalys och offerering**
- **Marknadsledande varumärken**
- **Europaanpassande priser**
- **Snabba och trygga leveranser**

Kontakta oss på **skola@4sound.se** eller tel. 0770 - 11 05 00 så hjälper vi dig vidare.

Välkommen in till våra butiker

Gävle / Göteborg / Jönköping / Karlstad,
Kristianstad / Linköping / Malmö / Norrköping
/ Nyköping / Örebro / Stockholm Fridhemsplan
/ Stockholm Söder/ Stockholm Slagverket /
Sundsvall / Täby / Umeå / Uppsala / Västerås
Växjö

www.4sound.se

4SOUND